

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 Mal 172679 17 Rev
Banjaluka, 08.11.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Jadranke Stanišić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca M.D. iz Š., zastupanog po punomoćnicima K.D. i K.V., advokatima iz BL, protiv tuženog Javno preduzeće A RS B., zastupanog po punomoćniku B.S., advokatu iz BL, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 172679 17 Gž od 23.8.2017. godine, na sjednici održanoj dana 08.11.2018. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 172679 17 Gž od 23.8.2017. godine, se ukida i predmet se vraća istom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 172679 13 Mal od 14.02.2017. godine, obavezan je tuženi da tužiocu isplati iznos od 3.078,00 KM na ime naknade materijalne štete na putničkom motornom vozilu marke Audi A6 registarski broj ..., sa zakonskom zateznom kamatom od 16.03.2013. godine do isplate, sve u roku od 15 dana.

Obavezan je tuženi da tužiocu nadoknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 2.625,20 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, dok je preko dosuđenog iznosa zahtjev tužioca za naknadu troškova parničnog postupka odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 172679 17 Gž od 23.8.2017. godine, žalba tuženog je djelimično uvažena, presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 172679 13 Mal od 14.02.2017. godine, u dosuđujućem dijelu preinačena tako što je tuženi obavezan da tužiocu na ime naknade materijalne štete isplati iznos od 3.000,00 KM, umjesto iznosa od 3.078,00 KM, a na ime troškova parničnog postupka iznos od 2.546,44 KM umjesto iznosa od 2.625,20 KM, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda u preostalom osporenom dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 351,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 351,00 KM.

Blagovremenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi i pozivom na odredbu člana 237. stav 3. tačka 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) predlaže da se revizija dozvoli i usvoji, pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev tužioca odbije.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Predmet ovog parničnog postupka je zahtjev tužioca kojim traži da se obaveže tuženi da mu na ime naknade materijalne štete na putničkom motornom vozilu isplati iznos od 3.078,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i da mu naknadi troškove postupka.

Odredbom člana 237. stav 2. ZPP, propisano je da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM.

Stavom 3. istog člana propisano je da stranke, u slučajevima kada revizija nije dozvoljena, mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito: a) ako o tom pitanju revizijski sud još nije zauzeo shvatanje odlučujući o pojedinim predmetima ili na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju o kojem postoji različita praksa drugostepenih sudova, b) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem i c) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje i presuda drugostepenog suda se zasniva na tom shvatanju, ali bi, uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka, zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima, te odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Evropskog suda za ljudska prava, trebalo da se preispita sudska praksa.

Stavom 4. člana 237. ZPP, propisano je da u reviziji izjavljenoj prema stavu 3. tog člana, stranka mora jasno da naznači pravno pitanje zbog kojeg je podnijela reviziju, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, te izloži razloge zbog kojih smatra da je ono važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316. stav 2. ZPP, dok se kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev (stav 3.)).

Kako proizlazi da vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude od 3.000,00 KM iznosi manje od zakonom propisanog iznosa od 30.000,00 KM, revizija tuženog ukazuje se nedozvoljenom u smislu odredbe člana 237. stav 2. ZPP.

Tuženi je stavio prijedlog da se o dozvoljenosti revizije odlučuje u skladu sa odredbom člana 237. stav 3. tačka 1. ZPP, postavljajući pravno pitanje o kome revizijski sud nije zauzeo shvatanje i ne postoji sudska praksa a to je: po kom principu tuženi odgovara za štetu, da li po principu subjektivne ili objektivne odgovornosti, što je po mišljenju tuženog važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava u budućnosti, imajući u vidu odredbe člana 31. stav 2. Zakona o javnim putevima („Sl. glasnik RS“ broj 16/10-prečišćen tekst, dalje: ZJP), koje predviđaju odgovornost upravljača puta samo u slučaju propuštanja u održavanju, te člana 33. tog zakona koje sudovi nisu uzeli u obzir. Ukazuje da iz odredbe člana 31. stav 2. ZJP proizlazi da je javno preduzeće nadležno da upravlja putevima i da odgovara za štetu koja nastane korisnicima puta zbog propuštanja blagovremenih izvršavanja pojedinih potrebnih radova i preduzimanja odgovarajućih mjera iz člana 33. tog zakona, te je po mišljenju tuženog intencija zakonodavca bila da se predvidi odgovornost preduzeća nadležnog za održavanje javnih puteva samo u slučaju kada postoji krivica za propuštanje preduzimanja radnji na održavanju koje su bili dužni da preduzmu, iz čega izvodi zaključak da se radi o subjektivnoj odgovornosti tuženog kome je povjereno upravljanje autoputevima u Republici Srpskoj, a koji ima obavezu održavanja i zaštite istih, te da može biti odgovoran za eventualno nastupanje štete korisnicima autoputa tek u slučaju da propusti da izvršava svoje obaveze koje su zakonom određene u smislu člana 33. odnosno 31. ZJP.

Cijeneći da je postavljeno pravno pitanje važno radi obezbjeđenja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, ovaj sud je reviziju dozvolio.

Revizija je osnovana.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da se dana 16.03.2013. godine na Autoputu E-661 G-BL u mjestu A., opština L., desila nezgoda u kojoj je učestvovao vozač M.N. sa vozilom Audi A6, svojina tužioca, na koje su sa lijeve strane „izletjela“ dva psa, te je došlo do kontakta vozila i jednog psa, kojom prilikom je vozilo tužioca oštećeno; da je u zapisniku o uviđaju od 18.03.2013. godine navedeno da su oštećenja na vozilu: prednji branik i prednja desna maska svjetla za maglu, a u dijelu zapisnika „opis lica mjesta“ navedeno da se nezgoda desila u neposrednoj blizini tridesetog kilometra autoputa u pravcu BL, da je put izgrađen od savremenog kolovoznog zastora, fizički odvojen metalnom ogradom, prav, bez nagiba i oštećenja, da se na betonski propusni kanal nadovezuje travnata površina a zatim pletena žičana ograda sa željeznim stubovima koja služi za zaštitu od prolaska divljači na autoput, dok se sa lijeve strane nadovezuje metalna ograda koja fizički odvaja autoput, te dvije saobraćajne trake sa trakom za prinudno zaustavljanje, da je ograničenje brzine obilježeno saobraćajnim znakom na 130 km/h i da se u neposrednoj blizini nalaze saobraćajni znaci obavještanja: znak odmorište R Z, znak „putokaz za izlaz sa autoputa- 2000 m“, znak „kilometarska oznaka autoputa“; da iz nalaza vještaka saobraćajne struke R.D. na okolnost nastanka saobraćajne nezgode, zatečenog stanja

nakon nezgode, vremensko prostorne analize nezgode proizlazi da se nezgoda desila na zapadnoj kolovoznoj traci autoputa od G. prema BL., koja ima dvije vozne trake i jednu traku za zaustavljanje, da su vozne trake širine po 3,75 m, da se sa lijeve strane nalazi razdjelno ostrvo na kome se nalazi čelična odbojna ograda a sa desne strane kolovozne trake betonski odvodni kanal, da se iza kanala nalazi zaštitni zemljani pojas, a duž obje strane autoputa metalna žičana ograda koja sprečava neovlašten pristup na autoput i izgrađena je od metalnih stubova i pletene žice, da je kolovoz u vrijeme nastanka nezgode bio suv, bez vidljivih oštećenja i da se nezgoda desila oko 15:00 časova u uslovima dnevne vidljivosti, da je vrijeme bilo sunčano, da je prilikom uviđaja konstatovano da se na lijevoj saobraćajnoj traci nalazi uginula životinja – pas, te trag rasipanja tečnosti, koji započinje na desnoj saobraćajnoj voznoj traci, a da se vozilo Audi nalazi na zaustavnoj traci prednjim krajem okrenuto prema BL., da je prema izgledu oštećenja udar u životinju ostvaren krajnjom desnom trećinom prednjeg dijela, da je brzina kretanja vozila u momentu nezgode bila 125-130 km/h, da nije moguće utvrditi da li je vozač sa kočenjem započeo i prije udara u životinju, da je brzina kretanja psa procijenjena na 10 km/h, da se po mišljenju vještaka radi o neočekivanoj opasnosti, da je od momenta nailaska na kolovoz do udara životinja prešla put dužine oko 3 m, da vozač nije imao posebnog razloga da predvidi kretanje domaćih ili bilo kojih drugih životinja po kolovozu, da se kretao pravilno lijevom saobraćajnom trakom brzinom koja je bila u granicama ograničenja, da je uzrok saobraćajne nezgode u direktnoj vezi sa prisustvom i kretanjem domaćih životinja na putu; da iz nalaza i mišljenja vještaka mašinske struke B.D. proizlazi da je visina štete obračunata na bazi popravke vozila kao djelimična, u iznosu od 2.631,32 KM (bez PDV), odnosno 3.078,64 KM (sa PDV); da je na ročištu za glavnu raspravu 23.1.2017. godine vještak saobraćajne struke obrazložio nalaz i mišljenje te se izjasnio „da prema stanju koje se vidi na fotografijama sa bočnih strana postoje zaštitne ograde kojima je onemogućen prolazak domaćih životinja, ali da su po vještaku poznatom stanju svi ulazi na predmetni autoput bez kontrole i slobodni, tako da je moguć ulazak domaćih životinja preko pristupnih saobraćajnica, te da je obaveza onoga ko gazduje putevima da onemogući ulazak domaćih i divljih životinja, pješaka, sporih vozila itd, da je vještaku poznato da nema nikavih tehničkih uređaja kojima bi se onemogućilo kretanje i prilaz životinja na autoput, što ne mora značiti da je životinja na trasu autoputa ušla pristupnom saobraćajnicom, jer postoji mogućnost da je ograda oštećena na mjestu koje je relativno na većoj udaljenosti od mjesta nezgode“.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud je, cijeneći izvedene dokaze, naročito nalaz vještaka saobraćajne struke i izjavu vještaka „da prema stanju koje se vidi na fotografijama sa bočnih strana autoputa postoje zaštitne ograde, ali da je njemu poznato da su svi ulazi na autoput bez kontrole i slobodni, tako da je moguć ulazak domaćih životinja preko pristupnih saobraćajnica, ali da ne mora značiti da je životinja na taj način ušla na autoput, jer postoji mogućnost da je ograda eventualno oštećena na mjestu koje je na većoj udaljenosti od mjesta nezgode ili slično“, te nalaz vještaka mašinske struke o visini predmetne štete, zaključio da postoji objektivna odgovornost tuženog za nastalu štetu, te je pozivom na odredbu člana 173. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO), člana 13. i 40.đ) ZJP, usvojio postavljene tužbene zahtjeve.

Drugostepeni sud je žalbu tuženog djelimično uvažio i prvostepenu presudu preinačio tako što je dosuđeni iznos na ime naknade materijalne štete snizio na iznos od 3.000,00 KM kao i troškove postupka odredio u iznosu od 2.546,44 KM.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda da postoji odgovornost tuženog da na autoputu obezbjedi nesmetano odvijanje saobraćaja, onemogućiti pristup domaćih životinja i da za nastalu štetu tuženi odgovara po principu objektivne odgovornosti jer ista potiče od opasne stvari – psa čiji izlazak na autoput je dužan da onemogućiti tuženi.

Drugostepeni sud prihvata da odgovornost tuženog ne može biti utemeljena na krivici niti na odredbi člana 31. ZJP, te da je prvostepeni sud pravilno na osnovu materijalnih dokaza i nalaza i mišljenja vještaka saobraćajne struke, te njegovog obrazloženja nalaza utvrdio da je na mjestu nezgode moguće da je pas ušao na autoput jer su svi ulazi bez kontrole i slobodni putem pristupnih saobraćajnica.

Činjenicu što je autoput sa obje strane zaštićen metalnom žičanom ogradom drugostepeni sud ne smatra činjenicom koja isključuje odgovornost tuženog iz razloga što, sve i da je bila ispravna i neoštećena, nije po ocjeni vještaka na ulaznim saobraćajnicama postavljena kontrola i spriječen izlazak pasa na autoput, te nalazi da je propustom tuženog u postupku održavanja autoputa nastupila šteta na strani tužioca.

Cijeneći da je popravka vozila izvršena i da je tužilac istu platio 3.000,00 KM što je sam izjavio, djelimičnim uvažavanjem žalbe tuženog prvostepenu presudu je preinačio u pogledu visine dosuđene materijalne štete.

Odluke nižestepeni sudova nisu pravilne.

Tužilac tvrdi da šteta koju je pretrpio 16.03.2013. godine potiče od udara njegovog vozila u psa koji se našao na autoputu za koju smatra da odgovara tuženi, dok tuženi osporava zahtjev tužioca jer smatra da je preduzeo sve obaveze predviđene ZJP i omogućio nesmetano odvijanje saobraćaja, tako da nema njegove odgovornosti za nastalu štetu.

Pas sam za sebe može predstavljati povećanu opasnost prouzrokovanja štete zbog svojih osobina (jer je njihovo ponašanje samo djelimično predvidljivo). Za takvu štetu odgovarao bi imalac stvari (njegov vlasnik, ukoliko ga ima), a ne tuženi.

Međutim, sama činjenica što se pas našao na autoputu, ne daje putu svojstvo opasne stvari.

Javni putevi su dobra u opštoj upotrebi (član 3. stav 1. ZJP), rezervisani za saobraćaj motornih vozila.

Povećana opasnost nastanka štete za okolinu kada je u pitanju put kao opasna stvar, manifestuje se u opasnim svojstvima puta (nagibi, krivine, iznenadne i neočekivane prepreke na putu i dr.), pa se za štetu koja nastane zbog puta kao opasne stvari odgovara po principu objektivne odgovornosti, bez obzira na krivicu – član 154. stav 2. i član 173. ZOO.

Put može imati karakter opasne stvari samo dok se na njemu odvija javni saobraćaj, jer se samo u uslovima korištenja (upotrebe) puta može stvoriti takva situacija u kojoj može

nastupiti šteta koja potiče od puta kao opasne stvari. Vozač koji upravlja vozilom u slučaju nastanka štete mora da dokaže da je imao u vidu put kao opasnu stvar i da je upravljanje vozilom prilagodio uslovima puta i trenutnoj saobraćajnoj situaciji, kako u slučaju kada je njegovo vozilo prouzrokovalo štetu trećem licu, tako i u slučaju kada je i sam oštećen zbog puta kao opasne stvari.

Za ovakve štete odgovara odgovorno lice uvijek, izuzev ako dokaže da konkretna šteta nije bila prouzrokovana od puta kao opasne stvari (da potiče od nekog uzroka koji se nalazio van stvari, čije se dejstvo nije moglo predvidjeti, izbjeći ili otkloniti, kao i u slučaju da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenog ili trećeg lica koju oni nisu mogli predvidjeti i čije posljedice nisu mogli izbjeći ili otkloniti - član 177. ZOO).

ZJP propisano je da javni put sačinjavaju donji i gornji dio puta, putni građevinski objekti, objekti za prikupljanje i odvođenje vode sa kolovoza, saobraćajna signalizacija, oprema puta (odbojne ograde, ograde, uređaji i oprema za zaštitu od buke i drugih štetnih događaja), autobuska stajališta, odmorišta i parkirališta, raskršća i priključci na glavni put, zemljišni pojas sa obe strane puta širine najmanje 1m, vazdušni prostor iznad kolovoza u visini od 7 m od najviše kote kolovoza i stacionari putne službe, benzinske pumpe, servisi i drugi objekti (član 4.).

Upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu mreže magistralnih i regionalnih puteva vrši javno preduzeće P RS, dok upravljanje, građenje, održavanje i zaštitu autoputeva i brzih puteva vrši javno preduzeće A RS (član 13.).

Javno preduzeće odnosno organ nadležan za upravljanje javnim putevima dužni su da osiguraju trajno i kvalitetno održavanje i zaštitu puteva kojim upravljaju, te da omoguće bezbjedno i nesmetano odvijanje saobraćaja na tim putevima (član 30. stav 1. ZJP).

Odredbom člana 33. ZJP propisano je šta sve obuhvata poslove održavanja javnih puteva i objekata, dok je odredbom člana 37. ovog zakona propisano da se pod zaštitom javnih puteva podrazumjeva zaštita od oštećenja trupa puta, zaštita putnih građevinskih objekata i opreme javnog puta, zaštita saobraćajne signalizacije, zaštita opreme i drugih objekata koji služe putu, kontrola težine vozila i dr.

Javno preduzeće odnosno organ za upravljanje javnim putevima odgovara za štetu koja nastane korisnicima puteva koji poštuju saobraćajne propise, saobraćajnu signalizaciju, vremenske uslove, stanje puta i okoline, ako je šteta nastala zbog propuštanja blagovremenog izvršenja pojedinih potrebnih radova i preduzimanja odgovarajućih mjera na održavanju javnih puteva, propisanih članom 33. ovog zakona (član 31. stav 2.).

Po ocjeni ovog suda pogrešan je pravni zaključak nižestepeni sudova da tuženi u konkretnom slučaju odgovara po principu objektivne odgovornosti.

Naime, kada se imaju u vidu naprijed navedene odredbe ZJP, koje predstavljaju lex specialis u odnosu na odredbe ZOO (član 33, 37, te član 31. stav 2. ZJP– da Javno

preduzeće odnosno organ za upravljanje javnim putevima odgovara za štetu ako je šteta nastala zbog propuštanja blagovremenog izvršenja pojedinih potrebnih radova i preduzimanja odgovarajućih mjera na održavanju javnih puteva, propisanih članom 33. ovog zakona), proizlazi da je odgovornost pravnih subjekata kojima je posebnim propisima povjereno obavljanje poslova održavanja, zaštite, korištenja i upravljanja putevima, subjektivna.

Subjektivna odgovornost za štetu zasniva se na pretpostavljenoj krivici i odnosi se na štetu koju je svojom aktivnom radnjom neposredno prouzrokovalo jedno lice, a za koju je odgovorno drugo lice zbog svoje pasivne radnje ili propuštanja, koju oštećeno lice kao pravnu pretpostavku ne mora dokazivati (jer se krivica pravnog lica pretpostavlja).

U tom slučaju, saglasno odredbi člana 154. stav 1. ZOO, teret dokazivanja u cilju oslobađanja od odgovornosti leži na pravnom licu kome je posebnim propisima povjereno upravljanje i održavanje puteva (iz člana 13. i člana 20. stav 1. ZJP).

Kako je drugostepeni sud zbog pogrešnog pravnog stava da tuženi odgovara po principu objektivne odgovornosti propustio ocijeniti odlučne žalbene navode i utvrditi odlučne činjenice koje su od značaja za presuđenje, valjalo je pobijanu presudu na temelju odredbe člana 250. stav 2 . ZPP ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku, drugostepeni sud će imati u vidu razloge ovog rješenja, pa će pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava donijeti na zakonu zasnovanu odluku, za koju će dati jasne i logične razloge.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić